

РОЗВИТОК ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКУ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МОРФОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «КОМПЛАЄНС»

©2018 КОЛОДІЗЕВ О. М., КОЦЮБА О. В.

УДК 338.242.2; 336.025; 336.71.078.3

Колодізев О. М., Коцюба О. В. Розвиток теоретичних основ забезпечення фінансової стабільності банку за результатами морфологічного аналізу сутності поняття «комплаєнс»

У сучасних умовах поняття «комплаєнс» все частіше використовується в міжнародній банківській практиці. Цей термін розглядається в контексті відповідності діяльності суб'єктів господарювання встановленим нормам, правилам, регулятивним актам, документам тощо. Для України, як для держави, що активно співпрацює із закордонними партнерами та інтегрує вітчизняні ринки в міжнародну спільноту, важливим є адаптація норм і законів регулювання ринків, банківського зокрема. У статті проведено морфологічний аналіз поняття «комплаєнс» з огляду на різні підходи вітчизняних та міжнародних авторів. За допомогою виділення істотних ознак, а також оцінки міри включення понять, що були обрані для аналізу, надано авторське бачення поняття «комплаєнс». Це дозволить у подальших дослідженнях обґрунтувати і побудувати ефективну структуру ключових елементів системи комплаєнс у банку з метою адаптації національного законодавства у сфері регулювання банківської діяльності до міжнародного.

Ключові слова: ризик-менеджмент, комплаєнс, управління банківськими ризиками, фінансова стабільність банку.

Табл.: 3. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 28.

Колодізев Олег Миколайович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри банківської справи, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: kolodizev107@ukr.net

Коцюба Олена Володимирівна – аспірант кафедри банківської справи, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

УДК 338.242.2; 336.025; 336.71.078.3

Колодізев О. М., Коцюба О. В. Развитие теоретических основ обеспечения финансовой стабильности банка по результатам морфологического анализа сущности понятия «комплаєнс»

В современных условиях понятие «комплаєнс» все чаще используется в международной банковской практике. Этот термин рассматривается в контексте соответствия деятельности субъектов хозяйствования установленным нормам, правилам, регулирующим актам, документам и т. п. Для Украины, как для государства, которое активно сотрудничает с зарубежными партнерами и интегрирует отечественные рынки в международное сообщество, важным является адаптация норм и законов регулирования рынков, в частности банковского. В статье проведен морфологический анализ понятия «комплаєнс», учитывающий различные подходы отечественных и международных авторов. С помощью выделения существенных признаков, а также оценки степени включения понятий, которые были выбраны для анализа, представлено авторское видение понятия «комплаєнс». Это позволит в дальнейших исследованиях обосновать и построить эффективную структуру ключевых элементов системы комплаєнс в банке с целью адаптации национального законодательства в сфере регулирования банковской деятельности к международному.

Ключевые слова: риск-менеджмент, комплаєнс, управления банковскими рисками, финансовая стабильность банка.

Табл.: 3. **Формул.:** 2. **Библ.:** 28.

Колодізев Олег Николаевич – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой банковского дела, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: kolodizev107@ukr.net

Коцюба Елена Владимировна – аспирант кафедры банковского дела, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

UDC 338.242.2; 336.025; 336.71.078.3

Kolodizev O. M., Kotsiuba O. V. Developing the theoretical fundamentals of ensuring the financial stability of bank on the results of the morphological analysis of essence of the concept of «compliance»

In modern conditions the concept of «compliance» is being increasingly used in the international banking practice. This term is considered in the context of compliance of business entities' performance with established norms, rules, regulatory acts, documents, etc. For Ukraine, as for the State, which actively cooperates with foreign partners and integrates the national markets into the international community, appears important to adapt the rules and laws of regulation of markets, particularly, of the banking market. The article carries out the morphological analysis of the concept of «compliance», with attention to different approaches of both domestic and international authors. The authors' own vision of the concept of compliance is presented with the help of allocating the essential features and evaluating the degree of inclusion of the concepts, chosen for the analysis. As for further researches, this will allow to substantiate and build an effective structure of key elements of the compliance system in bank in order to adapt the national legislation in the sphere of banking regulation to the international law.

Keywords: risk management, compliance, banking risks management, financial stability of bank.

Tbl.: 3. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 28.

Kolodizev Oleh M. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Banking, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kolodizev107@ukr.net

Kotsiuba Olena V. – Postgraduate Student of the Department of Banking, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

В умовах динамічного розвитку економіки та високої ймовірності настання кризи перед банками постає завдання щодо необхідності пошуку високоєфективних методів управління ризиками.

Банківські установи у своїй діяльності постійно наражаються на такі ризики, як операційний, юридичний, інформаційний, ризик відмивання коштів тощо. Також існує необхідність побудови внутрішніх бізнес-

процесів відповідно до вітчизняних і міжнародних процедур і правил. Ці та інші питання можуть бути вирішені за допомогою дієвого механізму системи комплаєнсу.

У дослідженнях вітчизняних (Береславська О. І., Деревська О. Б., Ключко Л. А., Правдива Л. М.) і деяких закордонних учених (Жарій Я., Pals Н.) проведено детальний аналіз механізму побудови системи комплаєнсу в банківських установах, а також загальних принципів управління комплаєнс-ризиками в рамках системи ризик-менеджменту банку [12]. Проте питання впровадження та ефективного використання системи комплаєнс в умовах активної глобальної інтеграції вітчизняної банківської системи в міжнародні ринки розглянуто не повністю та потребує подальшого вивчення.

Метою статті є уточнення сутності поняття «комплаєнс» як основи розвитку теоретичних положень системи забезпечення стабільності банку на основі узагальнення результатів дослідження його сутності провідними науковцями з даної проблематики.

Використання організаційно-методичного інструментарію комплаєнсу забезпечує відповідність діяльності банку міжнародним і вітчизняним законодавчим актам, інструкціям і етичним нормам.

Вперше термін «комплаєнс» у банківському секторі був запропонований Базельським комітетом з банківського нагляду в документі «Комплаєнс і його функції в банках». В Україні першим документом, в якому використовується цей термін, була Постанова Правління НБУ № 98 «Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» від 28 березня 2007 р. Так, комплаєнс – це необхідність знати, розуміти та дотримуватися всіх вимог законодавства України, нормативів, положень і правил, внутрішніх політик, стандартів та кодексів з питань діяльності банку. Але 29 грудня 2014 р. Правлінням НБУ було затверджено Постанову № 867 «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» [17], яка зобов'язує банки до створення системи комплаєнс як одного з елементів внутрішнього контролю банківської діяльності.

Для уточнення сутності цього поняття був використаний метод морфологічного аналізу, запропонований Ф. Цвіккі. Даний метод складається з таких етапів:

1. Збір вихідних даних – тлумачень обраного поняття науковцями різних економічних шкіл.
2. Вибір груп ключових характеристик (ознак) дефініції на основі узагальнення фахових джерел.
3. Вибір істотних ознак серед ключових характеристик.
4. Аналіз кожного окремого тлумачення на наявність або відсутність обраної істотної ознаки та

побудова матриці морфологічних параметрів. Якщо j -та істотна ознака присутня в i -тому тлумаченні, то на перетині ставимо 1, якщо ні – то 0.

5. Для з'ясування подібності визначень розраховується ступінь подібності дефініцій сутності поняття за формулою (1):

$$C(S_{i1}, S_{i2}) = \frac{\sum_{j=1}^n x_{i1j} \cdot x_{i2j}}{\sum_{j=1}^n x_{i1j} + \sum_{j=1}^n x_{i2j}}, \quad (1)$$

де i_1, i_2 – номери двох визначень, які перевіряються на подібність;

x_{i1j}, x_{i2j} – значення елементів матриці образів ключових характеристик Z_{ij} для двох визначень;
 j – номери істотної ознаки.

Результатом розрахунку ступеня подібності стануть групи тлумачень, які у свій зміст включили одні й ті самі характеристики обраного для аналізу поняття.

6. Для з'ясування доцільності включення ознак визначень використовується формула (2):

$$w_{i1i2}(S_{i1}, S_{i2}) = \frac{\sum_{j=1}^n x_{i1j} \cdot x_{i2j}}{\sum_{j=1}^n x_{i2j}}, \quad (2)$$

де i_1, i_2 – номери двох визначень, які перевіряються на подібність;

x_{i1j}, x_{i2j} – значення елементів матриці образів ключових характеристик Z_{ij} для двох визначень;
 j – номери істотної ознаки.

Результатом розрахунку ступеня включення ознак визначень стане вибір одного або декількох тлумачень, які найбільш повно відображають сутність поняття за максимальною кількістю обраних істотних ознак.

Комплаєнс як науково-економічна категорія розглядається авторами з таких позицій: 1) як процес управління; 2) відповідність нормам; 3) процес виявлення проблемних ситуацій у банківській діяльності; 4) система заходів, направлених на захист інтересів банку та його контрагентів; 5) елемент структури управління банком; 6) комплекс заходів. За результатами проведення морфологічного аналізу 26 трактувань цього поняття було виділено три групи ключових характеристик, які наведені в *табл. 1*. Так, групами ключових характеристик є роль, підходи та ризики. Роль – це ті функції, які має виконувати комплаєнс в рамках банківської установи. Підходи – це точки зору, з яких трактуються поняття. Ризики – це види ризиків, на запобігання яким спрямований комплаєнс.

Результати узагальнення спеціалізованої літератури показали багатогранність та відсутність єдиного підходу до тлумачення поняття «комплаєнс». Тому було виділено істотні ознаки трактування цієї дефініції: дотримання норм (Z_1), здійснення внутрішнього

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28			
Підходи	Процес управління									+									+			+								
	Відповідність нормам	+			+	+																								
	Процес виявлення проблемних ситуацій банківської діяльності			+																										
	Система заходів, направлених на захист інтересів банку та його контрагентів										+																			
	Елемент структури управління банком			+			+		+													+								
	Комплекс заходів		+																		+									
	Юридичних санкцій																													
	Фінансових збитків																													
	Втрати репутації	+									+																			
	Невиконання законодавства						+		+	+		+	+		+								+							
Види ризиків	Зловживання законодавством											+			+															
	Корупції та відмивання доходів						+				+	+			+														+	

контролю (Z_2), елемент структури управління банком (Z_3), запобігання невиконанню законодавства (Z_4), запобігання корупції та відмиванню коштів (Z_5).

Наступним етапом морфологічного аналізу стало створення матриці істотних ознак – морфологічних параметрів. Кожен елемент такої матриці (табл. 2) означає наявність або відсутність варіанта істотної ознаки (Z_j) у певному визначенні автора (S_i). Якщо j -та ознака присутня в i -тому визначенні, то комірка на перетині відповідного рядка та стовпця присвоюється значення 1. Якщо j -та ознака відсутня в i -му визначенні, то комірка набуває значення 0.

На основі цієї матриці розрахуємо міру подібності кожних двох визначень за формулою (1). Результати розрахунку міри подібності наведено в табл. 3. Згідно з аналізом міри подібності та морфологічного аналізу можемо зробити висновок, що трактування цього поняття авторами є досить різнобічними, оскільки окремі науковці виділяють власні істотні ознаки комплаєнсу в банківській діяльності.

Найбільш подібним (міра подібності 0,5) є тлумачення поняття «комплаєнс» Астраханцевой І. А. [1] до дефініції, наведеної в Постанові НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014 р. [17]. Найменша міра подібності (0,13) притаманна визначенням Калініченко А. А. [9] дефініції, прописаній у Методичних рекомендаціях щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України, які затверджені постановою Правління Національного банку від 28.03.2007 р. № 98 [14].

За результатами проведеного аналізу міри подібності визначень сутності поняття «комплаєнс» у роботах науковців та нормативно-правових актів можна стверджувати, що, незважаючи на достатню кількість подібних трактувань, існує необхідність у визначенні єдиного підходу до конкретизації його сутності з метою впровадження комплаєнсу в сучасну банківську практику. Важливим фактом є те, що визначення «комплаєнс», наведені у Постанові НБУ № 867, документах Базельського комітету та Міжнародної Асоціації Комплаєнсу, не мають жодних ознак подібності. З огляду на те, що комплаєнс – це відповідність законодавства, норм і правил, першочерговим завданням є приведення вітчизняних норм і правил у відповідність до міжнародних стандартів [14].

Автором наведено власне тлумачення поняття комплаєнс, яке сформовано на результатах узагальнення існуючих поглядів і підходів, а, отже, вирішує основну проблему відсутності уніфікованого підходу до визначення його сутності. Таким чином, «комплаєнс» – це процес управління комплаєнс-ризиками, що виступає однією з функцій банку і банківської системи в цілому та на меті якого є контроль за відповідністю державних і внутрішньобанківських норм

і правил міжнародним для захисту фінансової безпеки банку.

Такий підхід дозволяє в подальшому використовувати уточнене трактування сутності поняття «комплаєнс» для розуміння і визначення нових властивостей забезпечення фінансової стабільності банку на сучасному етапі глобалізаційного розвитку фінансових відносин.

Узакордонній фаховій літературі поняття комплаєнс (англ. – *compliance*) як окрема дефініція не є досить поширеною. Проте окремі науковці, такі як Дж. фон Остерхоут, П. Дікман, С. Бейнбрідж та інші, роблять акцент на необхідності створення системи-комплаєнс на рівні суб'єкта господарювання, яка б застерезувала компанії та банки від дій, що не відповідають діючому законодавству. Це, своєю чергою, підвищить репутацію та лояльність клієнтів до бізнес-структури [27, р. 88] і дозволить забезпечити стабільне функціонування.

На думку переважної більшості науковців, комплаєнс є елементом корпоративного управління. Організація економічного співтовариства та розвитку в документі «Принципи корпоративного управління» визначає корпоративне управління як структуровану систему, яка передбачає як аналіз, так і контроль за досягненням бажаних результатів. Водночас даний процес може розглядатися як функція комплаєнсу [28].

ВИСНОВКИ

Комплаєнс як процес управління комплаєнс-ризиками, що виступає однією з функцій банку і банківської системи в цілому та на меті якого є контроль за відповідністю державних і внутрішньобанківських норм і правил міжнародним для захисту фінансової безпеки банку, сьогодні займає ключове місце в управлінні банківською установою. За результатами проведеного морфологічного аналізу було уточнене визначення сутності поняття «комплаєнс», виділено істотні ознаки дефініції та на їх основі наведено власне тлумачення. Комплаєнс розглядається авторами з таких позицій: як процес управління; відповідність нормам; процес виявлення проблемних ситуацій у банківській діяльності; система заходів, направлених на захист інтересів банку та його контрагентів; елемент структури управління банком; комплекс заходів. Результати проведеного морфологічного аналізу містять 26 трактувань цього поняття, узагальнення яких дозволило виділити істотні ознаки трактування даної дефініції: дотримання норм, здійснення внутрішнього контролю, елемент структури управління банком, запобігання невиконанню законодавства та запобігання корупції й відмиванню коштів.

Предметом подальшого наукового пошуку можна вважати необхідність обґрунтування і побудови ефективної структури ключових елементів системи

Матриця ключових характеристик визначення «комплаєнс»

Автор	Z ₁	Z ₂	Z ₃	Z ₄	Z ₅	Автор	Z ₁	Z ₂	Z ₃	Z ₄	Z ₅
S ₁	1	0	0	0	0	S ₁₄	1	0	0	1	1
S ₂	0	0	0	0	0	S ₁₅	0	0	0	0	0
S ₃	1	1	1	0	0	S ₁₆	1	0	0	0	0
S ₄	0	1	0	0	0	S ₁₇	0	0	0	0	0
S ₅	1	0	0	1	1	S ₁₈	1	1	0	0	0
S ₆	1	1	1	0	0	S ₁₉	0	0	0	0	0
S ₇	0	0	0	1	0	S ₂₀	0	1	1	0	0
S ₈	1	0	1	1	0	S ₂₁	0	0	0	0	0
S ₉	0	0	0	0	0	S ₂₂	1	1	1	1	0
S ₁₀	1	0	0	1	1	S ₂₃	1	0	0	0	0
S ₁₁	1	0	1	1	1	S ₂₄	0	0	1	0	0
S ₁₂	0	0	1	0	0	S ₂₅	1	1	0	1	0
S ₁₃	1	1	0	1	0	S ₂₆	0	0	0	0	1

комплаєнсу в банку, що дозволяє в подальшому використовувати уточнене трактування сутності поняття «комплаєнс» для розуміння і визначення нових властивостей забезпечення його фінансової стабільності на етапі адаптації національного законодавства до вимог європейського простору, а також удосконалення існуючого методичного інструментарію її реалізації на практиці. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Астраханцева І. А., Дубов Д. А., Кутузова А. С. Комплаєнс-контроль в комерційному банку. URL: http://www.astrakhanseva.ru/pub/fin_2014_6.pdf
2. Білошапка В. С., Продан М. В. Комплаєнс-контроль формування кредитного портфеля банку як запорука мінімізації втрат банківських ресурсів у посткризовий період. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2016. Вип. 1. С. 117-120.
3. Бобылев Д. В. Формирование системы внутреннего контроля в страховых организациях (методический аспект) : автореф. дис. ... канд. экон. Наук : 08.00.10. Москва, 2013. 24 с.
4. Болгар Т. М. Внутрішньобанківський моніторинг як необхідна складова система оцінки проблемних кредитів банку. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2016. № 1. С. 14-26.
5. Волошенко А. В. Комплаєнс-практика як превентивний метод боротьби з корупцією. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 7. С. 405-413.
6. Гончарова К. Г. Система комплаєнс як елемент економічної безпеки банку. *Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 33. С. 27-36.
7. Деєва Н. Е. Внутрішній контроль у системі ризик-менеджменту комерційного банку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2009. Вип. 23. Ч. 2. С. 86-91.
8. Жарій Я., Куфаєва В. Комплаєнс-модель процесу забезпечення фінансової безпеки комерційного банку. *Про-*

блеми і перспективи економіки та управління. 2016. № 2. С. 312-319.

9. Калініченко Л. Л. Теоретичні аспекти функціонування комплаєнсу у вітчизняних банках. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 6. Ч. 4. С. 242-245.
10. Клишко Т. Ю., Мельник О. О. Корпоративний комплаєнс як превентивний захід боротьби з шахрайством. *Економіка і фінанси*. 2015. № 6-7. С. 20-26.
11. Ключко Л. А. Фінансовий моніторинг та комплаєнс-контроль в банках. *Фінанси, учет, банки*. 2014. № 1. С. 153-160.
12. Ковальчук О. Поняття системи комплаєнс-контроль та особливості управління ризиком комплаєнс у банках України. *Молодь і ринок*. 2010. № 7. С. 153-157.
13. Малыхин Д. В. Особенности организации комплаєнс-контроля в российских банках. URL: <http://bankir.ru/technology/article/2303295>
14. Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України : затвержені Постановою Правління Національного банку від 28.03.2007 р. № 98. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0098500-07>
15. Омельчук Я. А., Швець Н. Р. Передумова для формування ефективної системи комплаєнс в банківських установах України. *Innovative Solutions in Modern Science*. 2017. № 10. URL: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1387/1484>
16. Олешко А. А. Механізм антикризового управління фінансовими корпораціями. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/12.pdf
17. Постанова Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» від 29.12.2014 р. № 867. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0867500-14>
18. Правдива Л. Удосконалення корпоративного управління в банках та управління комплаєнс-ризиком. *Вісник НБУ*. 2011. № 7. С. 10-13.
19. Сарахман О. М., Козьол В. Функціонування комплаєнс-контролю у вітчизняній банківській справі. *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит*. 2015. Вип. 2. С. 87-90.

Результати розрахунку міри подібності трактувань вчених поняття «комплаєнс»

	S ₁	S ₂	S ₃	S ₄	S ₅	S ₆	S ₇	S ₈	S ₉	S ₁₀	S ₁₁	S ₁₂	S ₁₃	S ₁₄	S ₁₅	S ₁₆	S ₁₇	S ₁₈	S ₁₉	S ₂₀	S ₂₁	S ₂₂	S ₂₃	S ₂₄	S ₂₅	S ₂₆	
S ₁	1	0	0,25	0	0,25	0,25	0	0,33	0	0,25	0,2	0	0,25	0,25	0	0,5	0	0,33	0	0	0	0,2	0,5	0	0,25	0	
S ₂	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S ₃	0,25	0	1	0	0,17	0,17	0	0,33	0	0,17	0,14	0,25	0,17	0,17	0	0,25	0	0,2	0	0	0,2	0,14	0,25	0,25	0,2	0	
S ₄	0	0	0	1	0	0,25	0	0	0	0	0	0	0,25	0	0	0	0	0,33	0	0,33	0	0,2	0	0	0,25	0	
S ₅	0,25	0	0,14	0	1	0,17	0,25	0,17	0	0,17	0,43	0	0,17	0,5	0	0,25	0	0,2	0	0	0	0,14	0,25	0	0	0,17	0,25
S ₆	0,25	0	0,17	0,25	0,17	1	0	0,17	0	0,17	0,14	0,25	0,17	0,17	0	0,14	0	0,2	0	0	0,2	0,14	0,25	0,25	0,17	0	
S ₇	0	0	0	0	0,25	0	1	0,25	0	0,25	0,2	0	0,25	0,25	0	0	0	0	0	0	0	0,2	0	0	0,25	0	
S ₈	0,25	0	0,33	0	0,17	0,17	0,25	1	0	0,17	0,14	0,25	0,17	0,17	0	0,25	0	0,2	0	0	0	0,14	0,25	0,25	0,17	0	
S ₉	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S ₁₀	0,25	0	0,17	0	0,17	0,17	0,25	0,17	0	1	0,14	0	0,17	0,17	0	0,25	0	0,2	0	0	0	0,14	0,25	0	0	0,17	0,25
S ₁₁	0,2	0	0,14	0	0,14	0,14	0,2	0,14	0	0,14	1	0,2	0,14	0,14	0	0,2	0	0,17	0	0	0,17	0	0,2	0,2	0,2	0,17	0,2
S ₁₂	0	0	0,25	0	0	0,25	0	0,25	0	0	0,2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0,33	0	0,2	0	0,5	0	0
S ₁₃	0,25	0	0,17	0,25	0,17	0,17	0,25	0,17	0	0,17	0,14	0	1	0,17	0	0,25	0	0,2	0	0	0,2	0,14	0,25	0	0	0,17	0
S ₁₄	0,25	0	0,17	0	0,17	0,17	0,25	0,17	0	0,17	0,14	0	0,17	1	0	0,25	0	0,2	0	0	0	0,23	0,25	0	0,33	0,25	
S ₁₅	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S ₁₆	0,5	0	0,25	0	0,25	0,14	0	0,25	0	0,25	0,2	0	0,25	0,25	0	1	0	0,33	0	0	0	0,2	0,5	0	0	0,25	0
S ₁₇	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S ₁₈	0,33	0	0,2	0,33	0,2	0,2	0	0,2	0	0,2	0,17	0	0,2	0,2	0	0,33	0	1	0	0	0,25	0,17	0,33	0	0	0,2	0
S ₁₉	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
S ₂₀	0	0	0,2	0,33	0	0,2	0	0	0	0	0,17	0,33	0,2	0	0	0	0	0	0,25	0	1	0,17	0	0,33	0,2	0	
S ₂₁	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
S ₂₂	0,2	0	0,14	0,2	0,14	0,14	0,2	0,14	0	0,14	0,13	0,2	0,14	0,23	0	0,2	0	0,17	0	0	0,17	1	0,2	0,2	0,2	0,14	0
S ₂₃	0,5	0	0,25	0	0,25	0,25	0	0,25	0	0,25	0,2	0	0,25	0,25	0	0,5	0	0,33	0	0	0	0,2	1	0	0	0,25	0
S ₂₄	0	0	0,25	0	0	0,25	0	0,25	0	0	0,2	0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0,33	0,2	0	1	0	0	0
S ₂₅	0,25	0	0,2	0,25	0,17	0,17	0,25	0,17	0	0,17	0,17	0	0,17	0,33	0	0,25	0	0,2	0	0	0,2	0,14	0,25	0	0	1	0
S ₂₆	0	0	0	0	0,25	0	0	0	0	0,25	0,2	0	0	0,25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

20. Селезнева М. В. Комплаєнс-контроль в банківській сфері. Новий підхід к управленію ризиками. URL: http://www.buk.irk.ru/library/sbornik_13/selezneva.pdf

21. Тельнова Г. В. Ризик-менеджмент кредитної діяльності з позиції комплаєнс-функції банку. *Вісник Східно-українського національного університету імені Володимира Даля*. 2016. № 6. С. 158–162.

22. Хуторна М. Е., Гелеверя В. В. Організація ефективної системи комплаєнс-контролю в банку. *Фінансовий простір*. 2015. № 2. С. 113–119.

23. Цюцяк А. Л., Цюцяк І. Л. Впровадження системи комплаєнс-контролю у вітчизняну систему незалежного фінансового контролю та аудиту. *Науково-інформаційний вісник «Економіка»*. 2011. № 3. С. 200–206.

24. Basel Committee on Banking Supervision Consultative Document The compliance function in banks. URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs103.htm>

25. International Compliance Association. URL: <http://www.int-comp.org/faqs-compliance-regulatoryenvironment>

26. Pustovalova E. Compliance in Russia and the CIS. URL: <http://old.themoscowtimes.com/conferences/eng/event/archive/440714.html>

27. Paul A. G. G., Kersten B. M., Diekman P. A. M. Compliance at Banks, Company Law and Financial Markets Law Observations on Whether the Law Schedules Adequate Light on Ownership. Erasmus University Rotterdam. 2014. 346 p. URL: <https://repub.eur.nl/pub/51203/>

28. OECD Report to G20 Finance Ministers and Central Bank Governors. URL: <https://www.oecd.org/daf/ca/Corporate-Governance-Principles-ENG.pdf>

REFERENCES

Astrakhanseva, I. A., Dubov, D. A., and Kutuzova, A. S. "Komplaiens-kontrol v kommercheskom banke" [Compliance control in a commercial bank]. http://www.astrakhanseva.ru/pub/fin_2014_6.pdf

"Basel Committee on Banking Supervision Consultative Document The compliance function in banks". <http://www.bis.org/publ/bcbs103.htm>

Biloshapka, V. S., and Prodan, M. V. "Komplaiens-kontrol formuvannia kredytnoho portfelia банку yak zaporuka minimizatsii vtrat bankivskykh resursiv u postkryzoviy period" [Compliance-control of forming a loan portfolio of the bank as a guarantee of minimizing losses of bank resources in the post-crisis period]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya «Ekonomika i menedzhment»*, no. 1 (2016): 117-120.

Bobylev, D. V. "Formirovaniye sistemy vnutrennego kontrolya v strakhovykh organizatsiyakh (metodicheskiy aspekt)" [Formation of the internal control system in insurance organizations (methodical aspect)]: *avtor. dis. ... kand. ekon. nauk : 08.00.10*, 2013.

Bolhar, T. M. "Vnutrishnyobankivskiy monitoring yak neobkhidna skladova systema otsinky problemnykh kredytiv банку" [In-bank monitoring as an integral part of the bank's troubled loan assessment system]. *Yevropeiskiy vektor ekonomichnoho rozvytku*, no. 1 (2016): 14-26.

Dieieva, N. E. "Vnutrishnii kontrol u systemi ryzyk-menedzhmentu komertsiinoho банку" [Internal control in the risk management system of a commercial bank]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 2, no. 23 (2009): 86-91.

Honcharova, K. H. "Systema komplaiens yak element ekonomichnoi bezpeky банку" [Compliance system as an element of the bank's economic security]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 33 (2015): 27-36.

International Compliance Association. <http://www.int-comp.org/faqs-compliance-regulatoryenvironment>

Kalinichenko, L. L. "Teoretichni aspekty funktsionuvannia komplaiensu u vitchyznianskykh bankakh" [Theoretical aspects of the functioning of compliance in domestic banks]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 4, no. 6 (2014): 242-245.

Khutorna, M. E., and Heleveria, V. V. "Orhanizatsiia efektyvnoi systemy komplaiens-kontroliu v банку" [Organization of an effective system of compliance control in the bank]. *Finsanoviy prostir*, no. 2 (2015): 113-119.

Kliusko, L. A. "Finsanoviy monitoring ta komplaiens-kontrol v bankakh" [Financial monitoring and compliance control in banks]. *Fynansy, uchety, banky*, no. 1 (2014): 153-160.

Klymko, T. Yu., and Melnyk, O. O. "Korporatyvnyi komplaiens yak preventyvnyi zakhid borotby z shakhraistvom" [Corporate Compliance as a Preventive Anti-Fraud]. *Ekonomika i finansy*, no. 6-7 (2015): 20-26.

Kovalchuk, O. "Poniattia systemy komplaiens-kontrol ta osoblyvosti upravlinnia ryzykom komplaiens u bankakh Ukrainy" [Concept of Compliance-Control System and Peculiarities of Risk Compliance in Ukrainian Banks]. *Molod i rynek*, no. 7 (2010): 153-157.

[Legal Act of Ukraine] (2007). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0098500-07>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0867500-14>

Malykhin, D. V. "Osobennosti organizatsii komplaiens-kontrolia v rossiyskikh bankakh" [Features of the organization of compliance control in Russian banks]. <http://bankir.ru/technology/article/2303295>

"OECD Report to G20 Finance Ministers and Central Bank Governors". <https://www.oecd.org/daf/ca/Corporate-Governance-Principles-ENG.pdf>

Oleshko, A. A. "Mekhanizm antykryzovoho upravlinnia finansovymy korporatsiyamy" [The mechanism of crisis management by financial corporations]. *Efektivna ekonomika*. 2018. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/12.pdf

Omelchuk, Ya. A., and Shvets, N. R. "Peredumova dlia formuvannia efektyvnoi systemy komplaiens u bankivskykh ustanovakh Ukrainy" [A prerequisite for the formation of an effective system of compliance in banking institutions in Ukraine]. *Innovative Solutions in Modern Science*. 2017. <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1387/1484>

Paul, A. G. G., Kersten, B. M., and Diekman, P. A. M. "Compliance at Banks, Company Law and Financial Markets Law Observations on Whether the Law Schedules Adequate Light on Ownership". Erasmus University Rotterdam. 2014. <https://repub.eur.nl/pub/51203/>

Pravdyva, L. "Udoskonalennia korporatyvnogo upravlinnia v bankakh ta upravlinnia komplaiens-ryzykom" [Improving corporate governance in banks and managing compliance risk]. *Visnyk NBU*, no. 7 (2011): 10-13.

Pustovalova, E. "Compliance in Russia and the CIS". <http://old.themoscowtimes.com/conferences/eng/event/archive/440714.html>

Sarakhman, O. M., and Kozyol, V. "Funktsionuvannia komplaiens-kontroliu u vitchyznianskykh bankivskii spravi" [Function-

ing of Compliance Control in the domestic banking business]. *Bukhhalterskyi oblik, analiz i audyt*, no. 2 (2015): 87-90.

Selezneva, M. V. "Komplaens kontrol v bankovskoy sfere. Novyy podkhod k upravleniiu riskami" [Compliance control in the banking sector. A new approach to risk management]. http://www.buk.irk.ru/library/sbornik_13/selezneva.pdf

Telnova, H. V. "Ryzhik-menedzhment kredytnoi diialnosti z pozytsii komplaiens-funksii banku" [Risk management of credit activity from the standpoint of the compliance function of the bank]. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*, no. 6 (2016): 158-162.

Tsiutsiak, A. L., and Tsiutsiak, I. L. "Vprovadzhenia systemy komplaiens-kontroliu u vitchyznianu systemu nezalezh-

noho finansovoho kontroliu ta audytu" [Implementation of the Compliance Control System in the domestic system of independent financial control and audit]. *Naukovo-informatsiinyi visnyk «Ekonomika»*, no. 3 (2011): 200-206.

Voloshenko, A. V. "Komplaens-praktika kak preventivnyy metod borby s korruptsiyey" [Compliance practice as a preventive method of fighting corruption]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7 (2014): 405-413.

Zharii, Ya., and Kufaieva, V. "Komplaiens-model protsesu zabezpechennia finansovoi bezpeky komertsiiinoho banku" [Compliance model of the financial security of a commercial bank]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 2 (2016): 312-319.

УДК 338.242:364.05

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НЕДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

©2018 ГОЛОВНЯ О. М.

УДК 338.242:364.05

Головня О. М. Проблеми та перспективи недержавного фінансування соціально-економічного розвитку

Метою статті є оцінка можливостей недержавного фінансування соціального розвитку за допомогою нових методів. Провідне місце серед них належить громадським організаціям і прогресивним механізмам залучення коштів. Відповідаючи на потреби в інноваційних технологіях управління соціальним розвитком, національна економіка повинна запустити механізми активізації модернізаційних процесів. Для цього потрібно генерувати нові засоби досягнення соціально-економічних цілей, зокрема інтенсивного залучення коштів. До таких інноваційних технологій належить фандрайзинг, краудфандинг і краудсорсинг. Виконуючи похідну роль, такі технології є ефективним інструментом створення платформи для сприяння недержавному фінансуванню соціального розвитку. Співучасниками інноваційних технологій є автори оригінальних проєктів, стартапи, компанії, організації, спонсори та споживачі оригінальних продуктів. Фінансування соціальних проєктів шляхом надання грантів є значним кроком уперед із точки зору розвитку соціальної відповідальності бізнесу та участі в Глобальному договорі.

Ключові слова: соціальний розвиток, соціальні послуги, громадські організації, недержавне фінансування, гранти.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 9.

Головня Олена Михайлівна – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму, Вінницький національний аграрний університет (вул. Сонячна, 3, Вінниця, 21008, Україна)

E-mail: ellens@meta.ua

УДК 338.242:364.05

UDC 338.242:364.05

Головня Е. М. Проблемы и перспективы негосударственного финансирования социально-экономического развития

Holovnia O. M. The Problems and Prospects of the Nonstate Financing of Socio-Economic Development

Целью статьи является оценка возможностей негосударственного финансирования социального развития с помощью новых методов. Ведущее место среди них принадлежит общественным организациям и прогрессивным механизмам привлечения средств. Отвечая на потребности в инновационных технологиях управления социальным развитием, национальная экономика должна запустить механизмы активизации модернизационных процессов. Для этого нужно генерировать новые средства достижения социально-экономических целей, в частности интенсивного привлечения средств. К таким инновационным технологиям принадлежит фандрайзинг, краудфандинг и краудсорсинг. Выполняя производную роль, такие технологии являются эффективным инструментом создания платформы для содействия негосударственному финансированию социального развития. Соучастниками инновационных технологий являются авторы оригинальных проєктов, стартапы, компании, организации, спонсоры и потребители оригинальных продуктов. Финансирование социальных проєктов путем предоставления грантов является значительным шагом вперед с точки зрения развития социальной ответственности бизнеса и участия в Глобальном договоре.

The article is aimed at evaluating the possibilities of nonstate financing of social development with use of new methods. The leading place among them belongs to public organizations and progressive mechanisms of fundraising. Responding to the need for innovative technologies to manage social development, the national economy should launch mechanisms for revitalizing modernization processes. For this purpose it is necessary to generate new means of achievement of socio-economic goals, in particular intensive attraction of funds. To such innovative technologies belong fundraising, crowdfunding, and crowdsourcing. By performing a derivative role, such technologies are an efficient instrument for creating a platform of promoting the nonstate financing for social development. Contributors to innovative technologies are authors of original projects, startups, companies, organizations, sponsors, and consumers of original products. Financing social projects through grants is a significant step forward in terms of developing the social responsibility for business and participation in the Global Compact.

Keywords: social development, social services, public organizations, nonstate financing, grants.

Fig.: 3. **Tbl.:** 2. **Bibl.:** 9.

Holovnia Olena M. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management of Foreign Economic Affairs, Hotel and Catering and Tourism, Vinnytsia National Agrarian University (3 Soniachna Str., Vinnytsia, 21008, Ukraine)

E-mail: ellens@meta.ua

Головня Елена Михайловна – доктор экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента внешнеэкономической деятельности, гостинично-ресторанного дела и туризма, Винницкий национальный аграрный университет (ул. Солнечная, 3, Винница, 21008, Украина)

E-mail: ellens@meta.ua

ЕКОНОМІКА
ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ